

Mensenrechten- verdedigers

Mensenrechten

MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Over het thema:

Mensenrechtenverdedigers zijn personen, groeperingen en maatschappelijke organisaties die universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden bevorderen en beschermen. Ze doen onderzoek, verzamelen informatie en rapporteren over schendingen van mensenrechten en gaan die tegen. Hun werk is belangrijk.

Het wordt steeds gevaarlijker om op te komen voor mensenrechten. Meer dan ooit krijgen mensenrechtenverdedigers te maken met intimidatie, geweld en gevangenisstraffen. Nieuwe wetten maken hen monddood. De persvrijheid wordt aan banden gelegd. En elk jaar worden meer verdedigers vermoord. Dit fenomeen wordt ook wel 'shrinking civic space' genoemd, waarbij het recht op vereniging, het recht op vreedvol protesteren en het recht op vrije meningsuiting worden geschonden.

De gevolgen zijn ernstig. Als mensenrechtenverdedigers niet meer onafhankelijk en vrij kunnen opereren, is er een groot risico dat feiten niet objectief worden vastgesteld. Dit raakt ook bedrijven. Immers, hoe kunnen bedrijven weten van risico's in landen waar men zich niet vrij kan uitspreken of kritiek kan uiten op investeringsplannen of landacquisitie?

De verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren houdt niet alleen een 'negatieve' plicht in om de rechten van anderen niet te schenden, maar behelst ook een positieve verplichting om een veilige en gunstige omgeving voor mensenrechtenverdedigers te ondersteunen in de landen waarin ze actief zijn. Zo kunnen potentiële conflicten veel eerder en pro-actief gesignaleerd en aangepakt worden. Daarnaast spelen mensenrechtenverdedigers lokaal een belangrijke rol bij het identificeren en aanpakken van negatieve impacts. Zij weten als geen ander wat er speelt en waarmee slachtoffers van schendingen het meest geholpen zijn. Het belang van mensenrechtenverdedigers bij de uitvoering van due diligence wordt ook erkend in de OESO-richtlijnen en UNGP's.

Link met andere thema's:

Mensenrechten beslaan een breed scala aan onderwerpen en daarmee dekt het werk van mensenrechtenverdedigers verschillende thema's, waaronder arbeidsrechten, kinderrechten, landrechten, gendergelijkheid en vrijheid van meningsuiting.

MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Richtlijnen en beleid De OESO-richtlijnen en UNGP's bevelen bedrijven aan om mensenrechtenverdedigers als expert te raadplegen bij hun due diligence, aangezien zij een sleutelrol spelen als waakhonden en stem voor de betrokken belanghebbenden. Verder wordt investeerders aanbevolen om een *zero tolerance*-beleid toe te passen waar het gaat om betrokkenheid van bedrijven bij onderdrukking van mensenrechtenverdedigers. Ook binnen het beleid van de Nederlandse overheid vormen mensenrechtenverdedigers en de bescherming daarvan een speerpunt.

Verdiepings- informatie

- Over de afnemende ruimte voor mensenrechtenverdedigers en advies aan bedrijven, zie: [Shared Space under Pressure: Business Support for Civic Freedoms and Human Rights Defenders](#) van het Business and Human Rights Resource Center & de International Service for Human Rights;
- De pagina van de [speciale rapporteur van de VN voor mensenrechtenverdedigers](#);
- '[Safeguarding Human Rights Defenders: Practical Guidance for Investors](#)' van Investor Alliance for Human Rights;
- [Human Rights Defenders & Civic Space Programme](#) van het Business and Human Rights Resource Center, met onder andere een database van aanvallen op mensenrechtenverdedigers.

Risicosectoren en specifieke risico's

- Betrokkenheid van bedrijven bij onderdrukking van mensenrechtenverdedigers vindt voornamelijk plaats bij land-gerelateerde projecten in de landbouw-, veeteelt- en *extractives* sector, met name bij mijnbouw. Daarnaast is technologie een steeds grotere sector, waarin gevallen van het gebruik van technologie om mensenrechtenverdedigers te onderdrukken toenemen. Denk bijvoorbeeld aan [surveillancetechnologie](#), maar ook aan bedrijven als [Facebook en Google die in Vietnam meewerken aan onderdrukking en censuur](#);
- Geweld tegen vrouwelijke mensenrechtenverdedigers die opstaan tegen bedrijven [neemt fors toe](#);
- Er zijn veel landen waar mensenrechtenverdedigers hun werk niet of beperkt kunnen uitvoeren. 50 % van de aanvallen op mensenrechtenverdedigers vonden plaats in Honduras, Colombia, Brazilië, Mexico, Rusland, Guatemala en de Filipijnen. Andere notoire landen waar mensenrechtenverdedigers worden vervolgd zijn o.a. China, Rusland en Saoedi Arabië.

MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Tools:

- Met de [Civic Space Monitor](#) van Civicus kan per land worden bekeken wat de situatie is omtrent rechten en vrijheden van mensenrechtenverdedigers;
- De [Human Rights Defender Toolkit for Promoting Business Respect for Human Rights](#) van de International Service for Human Rights biedt een handleiding voor bedrijven, met onder andere nuttige praktijkvoorbeelden;
- De [civic space monitoring tool van Oxfam](#) geeft je de mogelijkheid om aan de hand van een aantal vragen de situatie rond civic space zelf te monitoren.

Met wie kan ik contact opnemen:

- Oxfam Novib, Barbara Oosters (barbara.oosters@oxfamnovib.nl)
- Amnesty International, Hanna Riemersma (h.riemersma@amnesty.nl)

Praktijkvoorbeelden

- Domini Impact Investments, ABN AMRO en de Investor Alliance for Human Rights hebben in december 2018 [een verklaring](#) ondertekend waarin zij erkennen dat mensenrechtenverdedigers een belangrijke partner zijn bij het identificeren van risico's en waarin zij zich committeren om het werk van mensenrechtenverdedigers te ondersteunen door middel van hun investeringsactiviteiten;
- ABN AMRO heeft een [Human Rights Statement](#) uitgebracht waarin zij het belang van mensenrechtenverdedigers onderschrijft, onder andere in het kader van due diligence, en waarin zij mensenrechtenverdedigers erkent als kwetsbare groep waar extra aandacht aan moet worden besteed;
- Bedrijven met een zero tolerance-beleid waar het gaat om onderdrukking van mensenrechtenverdedigers zijn [Microsoft](#), [Nestlé](#) en [Unilever](#).

“We need responsible business and investors to speak and act decisively for the open societies in which we all flourish. Responsible business should use their good offices to oppose the extinction of civic freedoms and rule of law. Responsible business cannot thrive in closed societies where cronyism and corruption prosper.”

(Shared Space under Pressure: Business Support for Civic Space and Human Rights Defenders, 2018)